

Bijlage

Werkenden met een kleine beurs: highlights voor onderzoek en beleid

Bijlage bij het rapport 'Werkenden met een kleine beurs'

*Verwey-
Jonker*
Instituut

November 2018

Inhoud

1. Inleiding 3
2. Wat kunnen minimum-minners leren van minimum-plussers? 3
3. Ervaren minimum-plussers minder financiële problemen dan minimum-minners? 4
4. Overeenkomsten en verschillen tussen beide groepen 5
5. Wonen minimumplussers vaker in stedelijke gebieden? 8
6. Hoe zetten werkenden met een kleine beurs de tering naar de nering? 8
7. Wat kunnen gemeenten doen voor werkenden met een smalle beurs? 9
8. Tabellen 10

1. Inleiding

Hoe ziet de groep werkende Nederlanders met een inkomen net boven het sociaal minimum eruit en hoe vergaat het hen? Wat zijn de overeenkomsten en verschillen tussen deze groep en de groep werkenden net onder het sociaal minimum? Deze vraag stelden wij – het Centraal Bureau voor de Statistiek en het Verwey-Jonker Instituut – onszelf in 2017.

Het rapport bij dit onderzoek staat [hier](#). Daarnaast hebben wij voor bestuurders en beleidsmakers van gemeenten een Q&A uitgebracht met [10 vragen](#) (en mogelijke antwoorden) die gesteld kunnen worden over de ondersteuning van werkenden met een kleine beurs. Deze bijlage geeft een samenvatting van het rapport aan de hand van een aantal deelvragen.

2. Wat kunnen minimum-minners leren van minimum-plussers?

Mensen met een inkomen net boven het sociaal minimum zetten vrijwel dezelfde coping-strategieën in als mensen die op of onder het sociaal minimum leven, namelijk:

1. Eigen inkomsten vergroten en uitgaven beperken

De eerste stap is om met een huishoudboekje, Excelsheet of app inzicht te creëren in inkomsten en uitgaven. Vervolgens is het erg lastig voor werkenden met een smalle beurs om de inkomsten op te hogen, omdat ze door zorg voor kinderen, krapte op de arbeidsmarkt of ziekte niet in staat zijn om meer uren te werken. Het is dan ook een 'way of life' geworden om op allerlei manieren geld te bezuinigen en creatief om te gaan met de middelen die er zijn. Enkele voorbeelden zijn: alleen spullen in de aanbieding kopen, zelf kleren maken of tweedehands kopen, gratis uitjes zoals wandelen in het bos en niet op vakantie gaan.

2. Hulp vragen aan familie, vrienden en kennissen

Veel werkenden met een inkomen net boven het minimum hebben een relatief vermogend netwerk, omdat zijzelf door een life event (bijvoorbeeld een ziekte of een scheiding) zijn gedaald in inkomen. Dit kan positief uitpakken, omdat familie en vrienden financieel kunnen bijdragen. Er zijn echter ook genoeg werkenden met een smalle beurs die zich schamen voor hun financiële situaties of zich niet meer thuis voelen bij hun 'oude' netwerk en daarom juist niet om hulp vragen. Mensen die geen 'vermogend netwerk' om zich heen hebben, zoeken hun netwerk vooral op voor emotionele steun.

3. Ondersteuning regelen via de (lokale) overheid of fondsen

Met name alleenstaande ouders met een smalle beurs maken gebruik van aanvullende toeslagen, zoals zorgtoeslag, huurtoeslag, kinderopvangtoeslag en kindgebonden budget. Deze groep maakt soms ook bewust de keuze om niet meer te gaan werken, omdat ze dan geen rechten meer hebben op deze toeslagen en daarmee onder de streep lager uitkomen. Ook fondsen zoals Stichting Leergeld, Stichting Jarige Job en het Jeugdsportfonds brengen soms uitkomst, met name rond de participatie van kinderen.

Het hangt sterk af van lokaal ingestelde inkomensgrenzen of werkenden met een smalle beurs recht hebben op ondersteuning vanuit gemeentelijke regelingen. Sommige gemeenten rekken regelingen op tot wel 150% van het sociaal minimum.

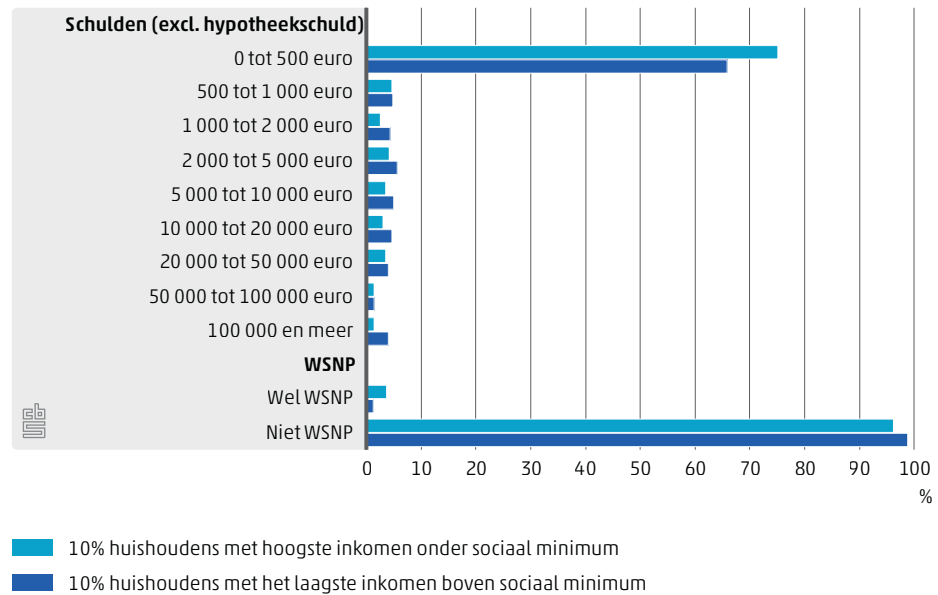
Tot slot valt de positieve instelling op van de mensen die we spraken. Geef niet op en blijf knokken voor wat je waard bent.

3. Ervaren minimum-plussers minder financiële problemen dan minimum-minners?

Driekwart van de huishoudens waarvan de hoofdkostwinner een baan heeft, maar het inkomen net onder het sociaal minimum ligt, heeft een maximale schuld van 500 euro tegenover tweederde van de werkende hoofdkostwinners met een inkomen net boven het sociaal minimum, de werkenden met een kleine beurs. Werkende huishoudens net onder het sociaal minimum hebben minder vaak hogere schulden, maar maken wel iets vaker gebruik van de Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP).

Hoe komt het dat werkenden met een kleine beurs vaker hogere schulden hebben? Een mogelijk verklaring is dat zij voor veel toeslagen net niet in aanmerking komen. Zij kunnen bijvoorbeeld geen aanspraak maken op de bijzondere bijstand voor een nieuwe wasmachine, terwijl zij ook geen financiële buffer hebben om dit soort grote uitgaven op te vangen. Een andere mogelijke verklaring is dat zij zich 'rijker' wanen, omdat ze boven het sociaal minimum verdienen en daardoor inschatten dat ze producten op afbetaling kunnen kopen. In de praktijk blijkt het dan toch lastig om deze af te betalen. Er zijn ook mensen die pas in de groep van werkenden met een kleine beurs vallen als ze te maken krijgen met een schuldsaneringstraject of loonbeslag. Sommige mensen hebben prima banen en verdienen goed, maar kunnen door het afbetalen van de schulden elke maand toch moeilijk rondkomen.

3.0.1 Vergelijking (problematische) schulden tussen werkkenden met een inkomen net onder het minimum en werkkenden met een inkomen er net boven

4. Overeenkomsten en verschillen tussen beide groepen

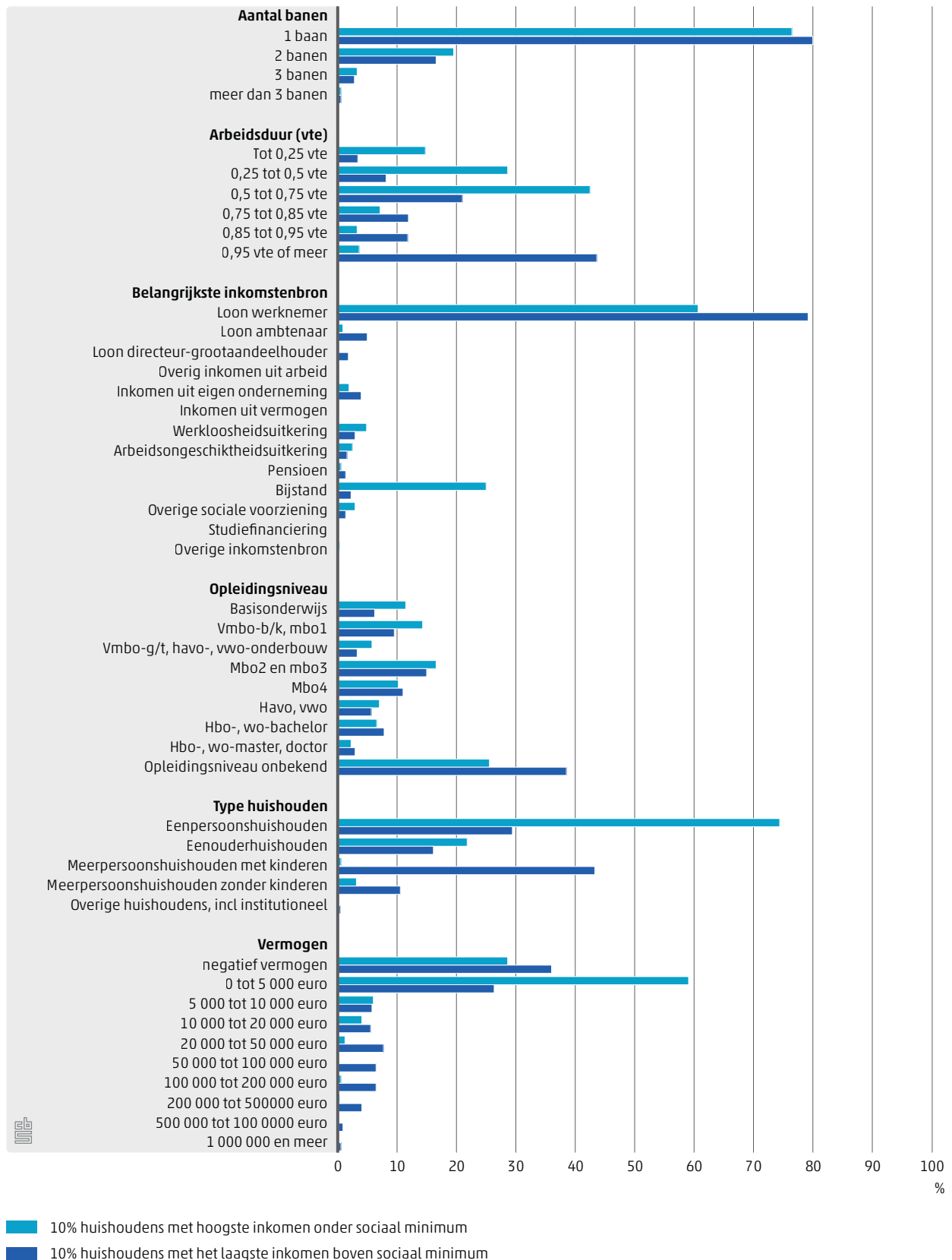
Wat zijn de overeenkomsten en verschillen tussen beide groepen op terreinen als huishoudenssamenstelling, opleidingsniveau, arbeidsmarktpositie en vermogen?

Voor zowel werkkenden onder als boven het sociaal minimum geldt dat in ongeveer 80 procent van de huishoudens de hoofdkostwinner één baan heeft. Wel is er een verschil in de gemiddelde arbeidsduur in voltijdsequivalenten (vte). Deze ligt hoger bij de werkkenden met een kleine beurs en werk is voor deze groep dan ook vaker de belangrijkste inkomstenbron. Daarnaast is een opvallend verschil tussen beide groepen dat de huishoudenssamenstelling bij werkkenden met een kleine beurs gevarieerder is dan bij de werkkenden onder het sociaal minimum, die voor het grootste deel uit eenpersoonshuishoudens bestaan.

Werkenden met een kleine beurs hechten een groot belang aan werk en daarmee hun economische zelfstandigheid. Ze zullen er dan ook alles aan doen om buiten een uitkeringssituatie te blijven. Het overgrote deel van de geïnterviewde mensen had in het verleden meer geld te besteden. Als gevolg van een scheiding, ziekte, migratie of baanverlies werken zij niet meer op het niveau of in de branche waarvoor ze zijn opgeleid. Een kwart van de mensen die wij spraken is hoogopgeleid (HBO/WO). Wat dat betreft wijkt deze groep af van het beeld dat in de literatuur terugkomt als het gaat om mensen aan 'de onderkant van de arbeidsmarkt', waarbij veelal ingezoomd wordt op laagopgeleiden en daarmee beperktere kansen op de arbeidsmarkt.

De meesten schatten hun kansen wel positief in voor de toekomst. De 50-plussers zien de toekomst minder rooskleurig in. Zij verwachten geen andere baan meer te vinden voor hun pensioen en sommigen maken zich zorgen of het pensioen wel toereikend zal zijn om van te leven.

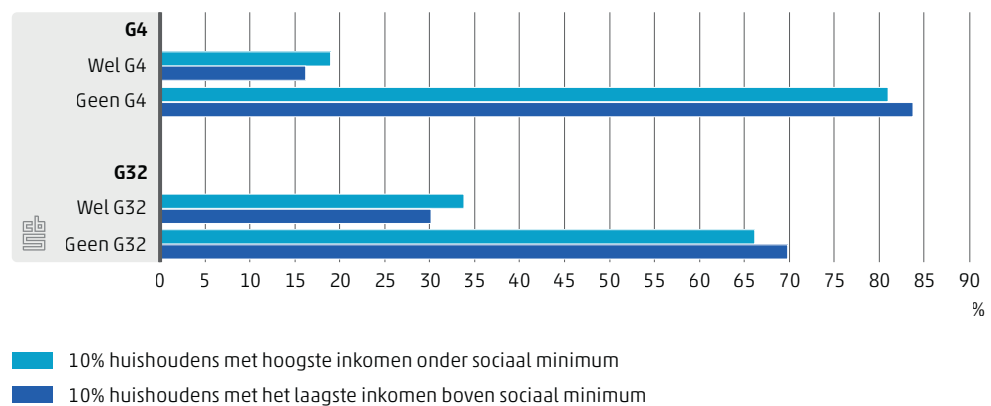
4.0.1 Vergelijking huishoudenssamenstelling, opleidingsniveau, arbeidsmarktpositie en vermogen tussen werkenden met een inkomen net onder het minimum en werkenden met een inkomen er net boven

5. Wonen minimumplussers vaker in stedelijke gebieden?

Beide groepen komen in ongeveer dezelfde mate voor in stedelijke gebieden.

5.0.1 Vergelijking woonregio tussen werkenden met een inkomen net onder het minimum en werkenden met een inkomen er net boven

6. Hoe zetten werkenden met een kleine beurs de tering naar de nering?

Welke prioriteiten hebben mensen met een inkomen net boven het sociaal minimum als het gaat om zaken als inkomensbesteding, aflossing van schulden, opleidingsambities en gezinsvorming?

Als het gaat om prioritering van waar het geld aan wordt uitgegeven dan is te zien dat deze per mens verschilt. Wel zijn veel werkenden met een smalle beurs erop gebrand om vaste lasten te blijven betalen en schulden te voorkomen. Als er schulden zijn willen zij die zo snel mogelijk aflossen.

Mensen met kinderen doen er alles aan om hun kinderen te kunnen laten meedoen in de maatschappij. Daarmee cijferen ze zichzelf weg, soms zelfs zo extreem dat ze structureel minder eten, zodat ze hun kinderen genoeg te eten kunnen geven. Het lukt de meesten

om zo de maand door te komen, maar het is elke keer weer een grote puzzel. Er is voor de meesten dan ook weinig ruimte om na te denken over extra opleidingen of iets dergelijks. Deze ambitie zagen we alleen bij enkele alleenstaande ouders.

7. Wat kunnen gemeenten doen voor werkenden met een smalle beurs?

Hieronder enkele punten uit de Q&A voor bestuurders en beleidsmakers van gemeenten:

- Ga met elkaar het gesprek aan wat je eigenlijk bedoelt met werkenden met een smalle beurs.
- Breng in beeld hoe de groep werkenden met een smalle beurs er in de eigen gemeente uit ziet.
- Zoek werkenden met een smalle beurs actief op.
- Ga in gesprek en bepaal per situatie welke ondersteuning nodig is.

8. Tabellen

8.0.1 Huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens naar demografische, baan-, financiële en overige sociale kenmerken van de hoofdkostwinner, 31 december 2014

	Totaal huishoudens in Nederland	w.o. 10% huishoudens met het hoogste inkomen onder het sociaal minimum		w.o. 10% huishoudens met het laagste inkomen boven het sociaal minimum	
			w.o. huishoudens waarvan de hoofdkostwinner ultimo 2014 een baan had		w.o. huishoudens waarvan de hoofdkostwinner ultimo 2014 een baan had
	x 1 000				
Totaal	7 119,1	72,2	7,1	639,5	212,1
Geslacht					
Man	4 713,0	26,6	2,2	351,0	130,5
Vrouw	2 406,1	45,6	5,0	288,5	81,6
Leeftijd					
Jonger dan 15 jaar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
15 tot 20 jaar	3,8	0,0	0,0	0,2	0,1
20 tot 25 jaar	113,5	0,9	0,2	16,1	12,5
25 tot 30 jaar	445,3	5,8	0,9	39,7	27,9
30 tot 35 jaar	550,7	6,8	1,0	45,3	30,0
35 tot 40 jaar	561,1	6,0	0,7	48,4	30,0
40 tot 45 jaar	675,7	6,7	0,9	59,0	33,9
45 tot 50 jaar	754,3	7,0	0,9	59,1	30,8
50 tot 55 jaar	751,3	7,7	0,9	49,7	22,0
55 tot 60 jaar	683,4	8,4	0,9	41,5	14,2
60 jaar en ouder	2 580,0	23,0	0,7	280,5	10,7
Herkomst					
Persoon met Nederlandse achtergrond	5 724,1	38,9	4,7	469,9	143,5
Persoon met westerse migratieachtergrond	708,2	8,5	0,9	70,2	26,2
Persoon met niet-westerse migratieachtergrond	686,8	24,8	1,5	99,4	42,4
Opleidingsniveau					
Basisonderwijs	298,7	12,0	0,8	50,8	13,3
Vmbo-b/k, mbo1	342,6	7,7	1,0	47,9	20,2
Vmbo-g/t, havo-, vwo-onderbouw	124,0	3,0	0,4	15,1	6,9
Mbo2 en mbo3	502,4	6,5	1,2	58,1	31,8
Mbo4	491,0	4,0	0,7	39,9	23,3
Havo, vwo	309,1	3,9	0,5	23,3	12,0
Hbo-, wo-bachelor	721,3	2,5	0,5	28,6	16,7
Hbo-, wo-master, doctor	439,0	1,0	0,2	11,5	6,3
Onbekend	3 890,9	31,6	1,8	364,3	81,7
Voortijdig schoolverlaten					
Wel voortijdig schoolverlater	3,5	0,1	0,0	0,6	0,4
Geen voortijdig schoolverlater	7 115,5	72,2	7,1	638,9	211,7

8.0.1 Huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens naar demografische, baan-, financiële en overige sociale kenmerken van de hoofdkostwinner, 31 december 2014

	Totaal huishoudens in Nederland	w.o. 10% huis- houdens met het hoogste inkomen onder het sociaal minimum		w.o. 10% huis- houdens met het laagste inkomen boven het sociaal minimum	
			w.o. huishoudens waarvan de hoofdkos- twinner ultimo 2014 een baan had		w.o. huishoudens waarvan de hoofdkos- twinner ultimo 2014 een baan had
Belangrijkste inkomstenbron					
Loon werknemer	2 931,6	4,9	4,3	184,5	167,9
Loon ambtenaar	492,8	0,1	0,1	10,9	10,6
Loon directeur- grootaandeelhouder	116,4	0,0	0,0	4,3	3,9
Overig inkomen uit arbeid	25,0	0,1	0,0	2,7	0,4
Inkomen uit eigen onderneming	893,2	1,1	0,1	53,7	8,5
Inkomen uit vermogen	42,5	0,0	0,0	0,6	0,1
Werkloosheidsuitkering	108,3	1,9	0,4	26,9	6,2
Arbeidsongeschiktheidsuitkering	253,9	9,8	0,2	62,2	3,3
Pensioen	1 880,3	15,0	0,0	240,6	2,9
Bijstand	280,8	26,2	1,8	32,5	4,9
Overige sociale voorziening	88,0	13,0	0,2	19,6	3,0
Studiefinanciering	0,9	0,0	0,0	0,2	0,1
Overig	5,5	0,1	0,0	0,8	0,4
Baan ultimo 2014					
Ja	3 668,0	7,1	7,1	212,1	212,1
w.v.					
vast (dga, stagiair, wsw of rest)	3 464,7	5,6	5,6	181,8	181,8
flex (uitzendkracht of oproepkracht)	203,3	1,5	1,5	30,3	30,3
Nee	3 451,1	65,1	0,0	427,4	0,0
Aantal banen					
Geen baan	3 134,7	62,1	0,0	392,5	0,0
1 baan	3 477,1	7,9	5,5	197,5	169,8
2 banen	443,3	1,8	1,4	41,2	35,2
3 banen	54,5	0,3	0,2	6,9	6,0
meer dan 3 banen	9,4	0,1	0,0	1,4	1,2
Arbeidsduur in vte					
Tot 0,25 vte	122,2	2,0	1,1	12,5	7,3
0,25 tot 0,5 vte	182,8	2,8	2,0	22,5	17,4
0,5 tot 0,75 vte	347,4	3,7	3,0	52,1	44,6
0,75 tot 0,85 vte	291,3	0,7	0,5	29,4	25,3
0,85 tot 0,95 vte	420,7	0,4	0,2	29,2	25,0
0,95 vte of meer	2 620,0	0,5	0,3	101,3	92,5
Niet van toepassing	3 134,7	62,1	0,0	392,5	0,0
Baanduur					
0 tot 2 maanden	95,9	0,9	0,9	11,4	11,4
2 tot 4 maanden	98,9	0,7	0,7	12,0	12,0
4 tot 6 maanden	75,4	0,5	0,5	8,9	8,9
6 maanden tot 1 jaar	237,8	0,9	0,9	23,7	23,7
1 tot 3 jaar	563,3	1,6	1,6	42,9	42,9
3 tot 5 jaar	417,1	0,8	0,8	24,0	24,0
5 tot 10 jaar	860,4	1,1	1,1	44,1	44,1
10 jaar en langer	1 319,3	0,7	0,7	45,3	45,3
Persoon had geen baan ultimo 2014	3 451,1	65,1	0,0	427,4	0,0

8.0.1 Huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens naar demografische, baan-, financiële en overige sociale kenmerken van de hoofdkostwinner, 31 december 2014

	Totaal huishoudens in Nederland	w.o. 10% huis- houdens met het hoogste inkomen onder het sociaal minimum		w.o. 10% huis- houdens met het laagste inkomen boven het sociaal minimum	
			w.o. huishoudens waarvan de hoofdkos- twinner ultimo 2014 een baan had		w.o. huishoudens waarvan de hoofdkos- twinner ultimo 2014 een baan had
SBI					
A Landbouw, bosbouw en visserij	35,9	0,0	0,0	2,8	2,8
B Delfstoffenwinning	8,3	0,0	0,0	0,1	0,1
C Industrie	503,6	0,8	0,8	30,4	30,4
D Energievoorziening	20,1	0,0	0,0	0,2	0,2
E Waterbedrijven en afvalbeheer	24,6	0,0	0,0	1,1	1,1
F Bouwnijverheid	210,9	0,0	0,0	10,3	10,3
G Handel	500,6	1,1	1,1	35,8	35,8
H Vervoer en opslag	227,0	0,4	0,4	12,3	12,3
I Horeca	85,7	0,8	0,8	12,4	12,4
J Informatie en communicatie	153,0	0,1	0,1	3,8	3,8
K Financiële dienstverlening	154,4	0,0	0,0	2,5	2,5
L Verhuur en handel van onroerend goed	37,1	0,0	0,0	1,4	1,4
M Specialistische zakelijke diensten	274,6	0,2	0,2	8,2	8,2
N Verhuur en overige zakelijke diensten	306,3	1,7	1,7	38,9	38,9
O Openbaar bestuur en overheidsdiensten	322,7	0,0	0,0	6,8	6,8
P Onderwijs	237,9	0,2	0,2	7,9	7,9
Q Gezondheids- en welzijnszorg	456,7	1,5	1,5	29,1	29,1
R Cultuur, sport en recreatie	45,1	0,1	0,1	3,2	3,2
S Overige dienstverlening	52,4	0,2	0,2	3,7	3,7
T Huishoudens	10,5	0,0	0,0	0,9	0,9
U Extraterritoriale organisaties	0,6	0,0	0,0	0,1	0,1
Uitkering					
WW	453,5	4,8	1,3	70,2	29,7
WAO, WIA, WAZ of Wajong	434,6	22,4	0,4	86,4	11,9
WWB, IOAW of IOAZ	411,0	41,5	3,4	62,5	14,8
Bijzondere bijstand	363,1	35,9	2,1	72,0	10,3
Ziektewet	109,8	1,8	0,3	20,6	5,6
Gebruik sociale voorzieningen					
AWBZ indicatie	456,4	16,7	0,4	84,0	6,8
AWBZ gebruik	371,7	11,5	0,3	69,6	4,8
PGB via de AWBZ	45,6	4,2	0,1	8,6	1,1
Generalistische-basis GGZ	96,0	1,8	0,2	9,5	3,8
Specialistische GGZ	261,6	11,5	0,6	38,2	8,5
WMO	331,4	11,1	0,2	66,9	1,6

Bron: CBS.

8.0.2 Huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens naar demografische, baan-, financiële en overige sociale kenmerken van het huishoudens, 31 december 2014

	Totaal huishoudens in Nederland	w.o. 10% huis- houdens met het hoogste inkomen onder het sociaal minimum		w.o. 10% huis- houdens met het laagste inkomen boven het sociaal minimum	
			w.o. huishoudens waarvan de hoofdkost- winner ultimo 2014 een baan had		w.o. huishoudens waarvan de hoofdkost- winner ultimo 2014 een baan had
	x 1 000				
Totaal	7 119,1	72,2	7,1	639,5	212,1
Type huishouden					
Eenpersoonshuishouden	2 429,7	59,9	5,3	289,7	62,5
Eenouderhuishouden	513,1	9,0	1,6	76,7	34,2
Meerpersoonshuishouden met kinderen	2 009,0	0,2	0,0	140,1	91,8
Meerpersoonshuishouden zonder kinderen	2 137,5	3,1	0,2	130,7	22,5
Overige huishoudens, incl. institutioneel	29,7	0,0	0,0	2,2	1,1
Besteedbaar inkomen					
Tot 5 000 euro	68,4	0,0	0,0	0,0	0,0
5 000 tot 10 000 euro	136,2	0,0	0,0	0,0	0,0
10 000 tot 15 000 euro	890,5	58,0	5,9	387,2	133,9
15 000 tot 20 000 euro	1 756,1	14,2	1,2	252,3	78,2
20 000 tot 25 000 euro	1 415,5	0,0	0,0	0,0	0,0
25 000 tot 30 000 euro	1 072,2	0,0	0,0	0,0	0,0
30 000 tot 35 000 euro	685,3	0,0	0,0	0,0	0,0
35 000 tot 40 000 euro	406,9	0,0	0,0	0,0	0,0
40 000 tot 45 000 euro	234,5	0,0	0,0	0,0	0,0
45 000 euro of meer	453,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Vermogen					
negatief vermogen	1 649,6	14,8	2,0	146,5	76,4
0 tot 5 000 euro	1 107,2	50,1	4,2	186,0	55,9
5 000 tot 10 000 euro	343,0	3,7	0,4	40,6	12,3
10 000 tot 20 000 euro	387,7	2,4	0,3	39,6	11,9
20 000 tot 50 000 euro	647,1	1,0	0,1	56,4	16,3
50 000 tot 100 000 euro	608,3	0,1	0,0	48,4	13,8
100 000 tot 200 000 euro	880,2	0,1	0,0	57,9	13,7
200 000 tot 500 000 euro	1 038,5	0,1	0,0	47,6	8,6
500 000 tot 1 000 000 euro	305,2	0,0	0,0	12,1	2,0
1 000 000 euro en meer	152,4	0,0	0,0	4,4	1,2
Schulden (exclusief hypotheekschuld)					
negatieve schulden	6,2	0,0	0,0	0,4	0,1
0 tot 500 euro	5 199,5	61,1	5,4	492,1	143,3
500 tot 1 000 euro	211,2	2,4	0,3	23,1	10,5
1 000 tot 2 000 euro	196,4	1,7	0,2	20,1	9,4
2 000 tot 5 000 euro	287,7	2,1	0,3	25,2	12,3
5 000 tot 10 000 euro	283,5	1,7	0,3	22,0	10,9
10 000 tot 20 000 euro	301,3	1,4	0,2	20,8	10,3
20 000 tot 50 000 euro	308,8	1,2	0,3	19,0	8,7
50 000 tot 100 000 euro	135,3	0,4	0,1	8,0	3,3
100 000 en meer	189,3	0,1	0,1	8,7	3,1

8.0.2 Huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens naar demografische, baan-, financiële en overige sociale kenmerken van het huishoudens, 31 december 2014

	Totaal huishoudens in Nederland	w.o. 10% huishoudens met het hoogste inkomen onder het sociaal minimum	w.o. 10% huishoudens met het laagste inkomen boven het sociaal minimum		
			w.o. huishoudens waarvan de hoofdkostwinner ultimo 2014 een baan had	w.o. huishoudens waarvan de hoofdkostwinner ultimo 2014 een baan had	
WNSP					
Wel WNSP	32,7	2,2	0,3	6,2	2,6
Niet WNSP	7 086,3	70,1	6,9	633,3	209,5

Bron: CBS.

8.0.3 Huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens naar woonplaats, 31 december 2014

	Totaal huishoudens in Nederland	w.o. 10% huishoudens met het hoogste inkomen onder het sociaal minimum	w.o. 10% huishoudens met het laagste inkomen boven het sociaal minimum		
			w.o. huishoudens waarvan de hoofdkostwinner ultimo 2014 een baan had	w.o. huishoudens waarvan de hoofdkostwinner ultimo 2014 een baan had	
	x 1 000				
Totaal	7 119,1	72,2	7,1	639,5	212,1
G4¹⁾					
Ja	1 017,5	19,2	1,4	104,8	34,3
Nee	6 101,5	53,1	5,8	534,6	177,8
Onbekend	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
G32²⁾					
Ja	1 974,2	25,0	2,4	180,8	64,0
Nee	5 144,8	47,2	4,7	458,7	148,1
Onbekend	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

Bron: CBS.

¹⁾ De G4-gemeenten zijn Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Rotterdam.

²⁾ De G32-gemeenten zijn Alkmaar, Almelo, Almere, Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Breda, Deventer, Dordrecht, Ede, Eindhoven, Emmen, Enschede, Groningen, Haarlem, Haarlemmermeer, Heerlen, Helmond, Hengelo, 's-Hertogenbosch, Leeuwarden, Leiden, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Sittard-Geleen, Schiedam, Tilburg, Venlo, Zaanstad, Zoetermeer en Zwolle.

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopige cijfers
**	Nader voorlopige cijfers
2017-2018	2017 tot en met 2018
2017/2018	Het gemiddelde over de jaren 2017 tot en met 2018
2017/'18	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2017 en eindigend in 2018
2015/'16-2017/'18	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2015/'16 tot en met 2017/'18

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek

Ontwerp

Edenspiekermann

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2018.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.